

Suurelle valiokunnalle

Asia: Valtioneuvoston selvitys E 6/2010 vp komission tiedonannosta Eurooppa 2020 -strategiasta, jatkokirjelmä 2. VNK 23.4.2010

Lausunnossaan otsikon asiasta Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto (STKL) keskittyy käsittelemään kirjelmän kohtaa 5 (Sosiaalista osallisuutta koskeva tavoite) ja toteaa kohteliaimmin seuraavaa:

EU:n hyväksyttävä selkeä määrällinen köyhyyden vähentämistavoite

Komissio esitti 2020 strategialuonnoksessaan tavoitteeksi köyhien – tai köyhyysuhan alla elävien – ihmisten määrän vähentymisen 20 miljoonalla ihmisellä. Maaliskuun Eurooppa-neuvosto ei päässyt asiasta yksimielisyyteen, vaan sanamuotoa väljennettiin ja asiasta päättäminen lykättiin kesäkuun Eurooppa-neuvostoon.

Keskeiseksi nousi paitsi kysymys määrällisen tavoitteen asettamisesta, myös erityisesti siinä käytettävistä indikaattoreista, joista edellytettiin lisäselvitystä. Sosiaalisen suojelun komitean alainen indikaattoriryhmä on sittemmin työstänyt jatkoehdotuksen, joka perustuu kolmen eri indikaattorin (suhteellinen köyhyysaste, aineellinen puute ja työttömät kotitaloudet) yhdistelmään.

STKL korostaa, että on ensisijaisen tärkeää saavuttaa yksimielisyys asiasta niin, että määrällinen tavoite asetetaan kesäkuun Eurooppa-neuvostossa. Eurooppa-neuvoston on määrä jatkossa kokoontua säännöllisesti käsittelemään strategian ensisijaisia tavoitteita. Tehokas seuranta edellyttää selkeää tavoitteenasettelua. Jos sosiaalista osallisuutta edustava köyhyyden vähentämisen tavoite jää ainoana viidestä päätavoitteesta epämääräisesti muotoilluksi, vaille konkreettista mittaria, se jää auttamatta muiden tavoitteiden varjoon. Vaarana on sen häviäminen tyystin näköpiiristä. Kansalaisten näkökulmasta tavoitteenasettelun epämääräisyys ilmentäisi yksiselitteisesti jäsenmaiden puuttuvaa tahtoa sitoutua konkreettisiin toimiin huono-osaisimman väestöosan tilanteen parantamiseksi.

Perustelut

Lissabonin strategiassa EU sitoutui toimenpiteisiin, jotka ”merkittävästi edistävät köyhyyden poistamista” vuoteen 2010 mennessä. Pyrkimyksessä ei ole edistytty, pikemminkin päinvastoin. Köyhyysriskissä elävien määrä EU:ssa on nyt noin 85 miljoonaa, joista 20 miljoonaa lapsia. He eivät kaipaa enempää samanlaisia sitoumuksia eivätkä koe talouselämän turvaamiseen käytettävien miljardi-investointien liittyvän mitenkään omaan elämäänsä. Myöskään pelkät työllisyystoimet eivät ratkaise köyhyyttä, sillä nykyisellään noin 8% työssä käyvistä ihmisistä elää köyhyysriskissä.

Suomessa köyhyysuhan alaisiin ihmisiin kuuluu 13% väestöstä. Tutkimusten mukaan viime vuosina köyhyys- ja toimeentulo-ongelmat ovat entisestään syventyneet niiden joukossa, jotka eivät ole onnistuneet pääsemään eroon köyhyydestä. Lapsiköyhyysaste on lähes kolminkertaistunut 1990-luvun puolivälin jälkeen, kohdistuen erityisesti yksinhuoltajaperheisiin ja monilapsisiin perheisiin.

Syksyisen Eurobarometri-tutkimuksen mukaan 73% eurooppalaisista pitää köyhyyttä laajalle levinneenä ongelmana ja 89% odottaa hallitukseltaan pikaisia toimia tilanteen parantamiseksi. STKL:n Kansalaisbarometri 2009 tutkimuksen mukaan suomalaisen yhteiskunnan suurimmiksi epäkohdiksi koetaan kasvavat tuloerot ja hyvinvointierot. Vastaajien mielestä köyhyyttä on vähennettävä, perusturvaa parannettava ja vaikeuksissa olevista ihmisistä on pidettävä nykyistä parempi huoli.

Viime vuosina on eri yhteyksissä käynyt yhä ilmeisemmäksi, että EU tarvitsee parempaa tasapainoa taloudellisten ja sosiaalisten tavoitteiden välillä. Köyhyys ja siihen liittyvä syrjäytyminen on sosiaalisista kysymyksistä keskeisimpiä. Sosiaalisen suojelun komitea indikaattoriyöryhmineen on tehnyt pitkään työtä luodakseen välineitä ja keinoja sen käsittelyyn. Nyt ollaan tilanteessa, jossa on päätettävä halutaanko niitä hyödyntää. Nyt – EU:n köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen teemavuonna - käsillä oleva tilaisuus osoittaa, onko jäsenmailla tahtoa ryhtyä toimiin. Sitä ei saa menettää.

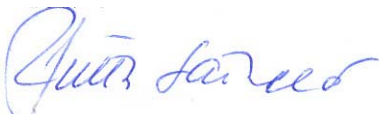
Suomen linjaukset

Köyhyys ilmiönä koskettaa kaikkia EU:n jäsenmaita. Jos tuloerot repeävät kuiluksi asti, ne muodostavat vakavan uhan yhteiskunnalliselle koheesiolle, joka puolestaan on yksi ihmisten hyvinvoinnin perusedellytyksistä. EU:n tasapainoinen kehittäminen vaatii aktiivista pyrkimystä niin jäsenmaiden sisäisten kuin niiden välistenkin elintasokuilujen kaventamiseen. Suomi on usein toiminut esimerkkinä muille EU-maille ratkaisulla hyvinvointivaltion ylläpitämiseen tähtäävissä toimissa ja erityisesti omalla EU:n presidenttikaudellaan toiminut aktiivisesti EU:n sosiaalisen ulottuvuuden kehittämiseksi. Sen jälkeen sosiaaliset painotukset kuitenkin näyttivät painuneen takalalle.

STKL pitää erittäin positiivisena sitä, että valtioneuvoston kirjelmän mukaan nyt käsillä olevassa asiassa Suomi on sitoutunut sosiaalisektorin määrällisen yleistavoitteen asettamiseen kesäkuun Eurooppa-neuvostossa. Tämä on linjassa sen kanssa, että suuri valiokunta on omassa kannanotossaan korostanut todellisten poliittisten sitoumusten tarvetta, taloudellisen kasvun ja sosiaalisen koheesion parempaa tasapainoa ja sosiaalisen ulottuvuuden nostamista strategian keskeisiin tavoitteisiin samoin kuin köyhyyden vähentämistä.

Toivomme, että suuri valiokunta uudistaa linjauksensa ja valtioneuvosto varmistaa Suomen jatkavan päättävistä ja rakentavaa toimintaansa sen hyväksi, että sosiaalisektorin määrällinen tavoite vahvistetaan ensin työllisyys-, sosiaali-, terveys- ja kuluttajaneuvostossa ja sitten Eurooppa-neuvostossa. Kyse on tärkeästä prosessista, joka on välttämätöntä saada nyt liikkeelle. Prosessin edistyessä on tärkeää määritellä myös kansalliset tavoitteet ja tehdä määrätietoisesti työtä niiden saavuttamiseksi. Yhteisten EU-tavoitteiden saavuttaminen edellyttää jokaiselta jäsenvaltiolta sitoutumista omalta osaltaan toimiin köyhyyden vähentämiseksi.

Helsingissä 25. toukokuuta 2010

Riitta Särkelä

toiminnanjohtaja

Kirsi Väättä

kehittämispäällikkö